

TÜRKİYE'DE MÜŞAVİRLİK, MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ VE YENİDEN YAPILANMASI

Erdoğan ÖKTEM - *Elektrik Mühendisi*
erdogan.oktem@gmail.com

Mühendislik hizmetleri gelişmiş bir ülkenin kalkındığı görülmemiştir. Ülkemizdeki müşavirlik ve mühendislik hizmetleri kısaca;

- Kamudaki mühendislik hizmetleri,
- Özel Sektördeki müşavirlik ve mühendislik hizmetleri,
- Yurt dışından satın alınan müşavirlik ve mühendislik hizmetleri

ile sağlanmaktadır.

Ülkemizdeki mühendislik ve müşavirlik hizmetlerinin istenilen ve beklenen seviyede olduğunu söylemek mümkün değildir. Bunun başlıca nedenleri arasında;

- İstihdam anlayışı,
- Devletin bu hizmetlere bakış açısı, hizmet alanlarına müdahalesi, mesleği yönetme isteği,
- Meslek Odalarının hataları ve eksikleri,
- Ekonomik koşulların getirdiği zorluklar,
- Üniversite ve teknik okullarda verilen eğitimlerin yetersizliği ve sanayiden kopuk oluşu,

sayılabilir.

Türkiye'de 2000'li yılların başına kadar en büyük yatırımlar, kamu idareleri tarafından yapılmaktaydı. Son dönemde, Devlet Plânlama Teşkilatı'nın (DPT) kapatılması, kamu planlamasından uzaklaşılması, kamunun yönetiminde olması ve yapılması gereken yatırımlar için kaynak ayrılmaması, ülkenin hayati sektörlerinin özel sektöre devri anlayışı, meslek odalarına mesleki iş alanları ile ilgili konularda yapılacak yatırımlarda istihdam alanı yaratılmaması gibi sayabileceğimiz sebepler dolayısıyla

la, kamu denetimindeki mühendislik ve müşavirlik hizmetleri azalmış, yabancı mühendislik ve müşavirlik şirketlerinin payları artmaya başlamıştır. Bu süreç; kamudaki birçok uzman mühendisi üretken olmaktan çıkarmış, yine kamudaki mühendislik hizmetlerinin gelişimini önlediği gibi zaman içinde de gerilemesine neden olmuştur.

Bir ülkenin kalkınmasında mühendislik hizmetlerinin ne kadar önemli olduğu gerçeği karşısında; gerilemeye, yok olmaya yüz tutan mühendislik bilgi ve tecrübe birikiminin yeni teknolojilere uygun olarak yeniden ülke hizmetine yönlendirilmesi için yeni yapılanmaların gereği, kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu amaçla yeniden yapılanma için;

- Mühendislik fakültesi olan üniversitelerin mühendislik fakültesi dekan ve bölüm başkanları,
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Sanayi ve Tek-

noloji Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı,

- Mühendislik Meslek Odaları ile Sanayi Odaları,
- Sivil Toplum Kuruluşları,
- Yeni teknolojilere yatırım yapan özel sektör kuruluşlarına büyük görev düşmektedir.

Belirlenecek yeni uygulamada;

- Bu kuruluşların temsilcilerinin yer alacağı, sekreteryasını TMMOB ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının birlikte yapacağı, çalışmalarında bağımsız hareket eden **MÜHENDİSLİK ve MÜŞAVİRLİK DANIŞMA KURULU** oluşturulmalıdır.
- **Danışma Kurulu** tarafından alınacak kararların uygulamaya geçirilebilmesi için (yani yasal hale gelebilmesi için), konularına göre gerekli yasa, tüzük, yönetmelik ve tebliğ çıkartılmalıdır.
- Meslek Odaları, üyelerinin mesleki çalışmalarını düzenleyen yönetmelik değişikliklerini yapmalıdırlar.
- **“Kümelenme Çalışması”**, danışma kurulunda dikkatle değerlendirilmelidir. Değerlendirmeler sektörlerin birbirleri ile olan teknolojik, ekonomik vb. ilişkileri dikkate alınarak yapılmalıdır.
- Sektörler; birbirleri ile olan teknolojik, ekonomik vb. ilişkileri dikkate alınarak gruplandırılmalıdır. Grup çalışmaları sonucunda da sektörler arasında bir organizasyon oluşturulmalıdır. Bütün bu yapı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bünyesinde oluşturulacak **“Kümelenme Birimi”** tarafından sektörlerin birbir-

leri ile olan ortak ilişkilerini dikkate alarak öngördükleri yapıyı “İNSAN KAYNAKLARI VE VARLIK YÖNETİMİ” karakterine dönüştürmelilerdir.

- “Mühendislik, Müşavirlik ve Proje” gruplarının hizmet alanları ve yapacakları İşler/Projeler, “Fizibilite dahil komple (ihtiyaç programına uygun Avan ve Uygulama projeleri, Metrajları, Keşifleri İdari ve Teknik Şartnameleri gerekiyorsa istimlakler ile kontrol ve denetimin yasal yöntemleri ile kuralları dahil) her yönü ile tam/noksansız olan çok kapsamlı kuralları içeren İHALE DOSYASI” hazırlanması dahil) açık ve net ifadelerle belirlenmelidir.
- Müşavirlik hizmetlerinin görev alanına; proje, yatırım, ürün ve tesisatların doğrulanması, hizmetlerinin yürütülmesi, sınıflandırılması, sertifikalandırılması için yetki ve görev verilmelidir. Sertifikalar 2 (iki) yıl geçerli olmalı, süre sonunda, hizmet alanları ile ilgili güncel teknolojiler üzerinden verilecek meslek içi kısa süreli eğitimin sonunda yeni bilgi ve içerikleri ile sertifikalar yenilenmelidir. Sertifikalar, sadece kümelenme birimlerini değil, yapı imalat süreçlerinde görev alan proje ve müteahhit firmalarının personelini de kapsayacak şekilde düzenlenmelidir.
- “Müşavirlik, Mühendislik ve Proje” hizmetlerinde görev yapan mühendisler yaptıkları mesleki işlerinden dolayı meydana gelebilecek sorunlar veya hatalara karşı, mesleki sorumluluk sigortalarının yaptırılması zorunlu hale getirilmelidir.
- Denetimler tek merkezden ve doğrudan Bakanlığa bağlı görev yapacak, Yetkin Müşavirlik ve Mühendislik Firmaları tarafından yapılmalıdır.
- Uluslararası boyutta hemen her konuda hizmet üretecek “FİDİC” kurallarına uygun hizmet ürete-

bilen ve tüm Mühendislik disiplinlerini bünyesinde taşıyabilen çok sayıda teknik ve ekonomik sorumluluk alabilecek yetkin “MÜŞAVİRLİK, MÜHENDİSLİK VE PROJE” firmaları kurulmalıdır.

Türkiye, 2015 ile 2019 yılları arasında, yurt dışından;

- “Müteahhitlik Hizmetleri” için 84.826.248.329.- \$’lık iş almıştır.
- “Müşavir, Mühendislik Hizmetleri” için 484.447.929.- \$’lık iş almıştır.

Türk Müşavirlik ve Mühendislik sektörünün yeniden yapılanması ile sağlanacak “Uluslararası Boyut, bu sektörün gelecek yıllarda yurt dışın-

dan daha çok iş almasına olanak sağlayacaktır.

Yaptıran ve yapanın en üst düzeyde sorumluluk alacağı, mevcut sistemi tamamen değiştirerek ileriye götürecektir. Bu çalışmanın hiç vakit kaybetmeden başlatılması gerekmektedir.

Bu işlerin öncelikle yapılması için tüm ilgili kurumların (Ticaret, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, Sanayi ve Teknoloji, Hazine ve Maliye, Adalet Bakanlıkları ile Kamu İhale Kurumu ve ilgili diğer kuruluşlar, Üniversiteler ve Sivil Toplum Kuruluşlarının katılacağı) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı’nın yapacağı ortak organizasyonda, bir araya gelmeleri ve sistemi tartışmaları önemlidir. Bu birliktelik sonucunda başta yeni hukuki düzenlemeler olmak üzere, mevzuattaki diğer teknik düzenlemelerin de yapılması gündeme gelmesi muhtemeldir.

Ülkemizde mühendislik ve müşavirlik hizmetlerinin yeni ve çağdaş bir anlayışla yeniden organize edilmesi; gerek ülkemizde yeni yapılacak tesislerin geleceği, gerekse yurtdışına sağlanacak hizmet ihracatı açısından stratejik bir önem içerdiği asla unutulmamalıdır.

MÜŞAVİR VE MÜHENDİSLİK FİRMALARININ YENİDEN YAPILANMASI MODELİ

